

PRIJEDLOG

**NACIONALNI PROGRAM SUZBIJANJA
KORUPCIJE**

2006. - 2008.

Ožujak, 2006.

16.3.2006 9:32:44

I. UVOD

U programu Vlade RH za razdoblje 2003. – 2007. prihvacenom u Hrvatskom Saboru, istaknuto je da je Vlada svjesna razmjera korupcije u hrvatskom društvu i odlucna je pristupiti borbi protiv korupcije, kao sudbonosnom pitanju uredenja Hrvatske kao slobodne europske države.

Korupcija narušava temeljne vrijednosti društvenih odnosa svakoga demokratskog i gradanskog društva. Ona ugrožava vladavinu prava, povjerenje u javne institucije i pravnu državu, poštenje, pravednost, ravnopravnost, jednakost i sigurnost gradana. Korupcija povećava i zaoštrava društvene razlike, potice nastojanja da se nepoštenim načinom živi iznad mogućnosti i bogati omalovažavanjem vrijednosti strpljivog rada, štednje i poštenja. Korupcija sputava razvoj poduzetnicke klime i političke kulture, rastace moral, kulturu i tradiciju, kao temeljne društvene vrijednosti. Zato se korupciju mora ozbiljno etički vrednovati, stalno politički prosuđivati, ali i protiv nje društveno odgovorno djelovati.

Korupcija smanjuje prihode države, potice nepotrebno trošenje proračunskog novca, smanjuje otpor organiziranom kriminalu, smanjuje učinke javnih službi, osobito zdravstva i obrazovanja. Korupcija spušta razinu morala u političkom odlučivanju, ugrožava stabilnost i povjerenje u institucije te podiže razinu nezadovoljstva gradana. Vec i sama sumnja u korumpiranost izrazito je opasna, jer bez obzira na stvarne razmjere, dovodi u pitanje vjerodostojnost svake vlasti.

Politički, gospodarski i opći društveni razvitak zemlje, između ostalog, ovise i o sposobnosti odupiranja rizicima korupcije.

Svatko tko obnaša javnu funkciju ima osim zakonske odgovornosti i odgovornost vlastite savjesti i etičnosti u obavljanju javnih poslova.

Stvaranje i poticanje političke volje i odlucnosti vlasti presudni su za suzbijanje korupcije. Donošenjem ovog Programa, Vlada Republike Hrvatske, Hrvatski sabor i sve političke stranke pokazuju političku volju i odlucnost za suzbijanje korupcije. Ta volja i odlucnost razumijeva odmak od stranackih i uskih političkih interesa, radi ukupnog društvenog napretka. Odgovornoj je vlasti suzbijanje korupcije prirodni interes i potreba.

Hrvatska je među prvima potpisala (10. prosinca 2003. godine u Meridi) i ratificirala (4. veljace 2005. godine) Konvenciju UN-a o sprecavanju korupcije te sudjelovala na Prvoj konferenciji stranaka konvencije UN-a o sprecavanju korupcije.

Hrvatska je do sada na normativnom planu donošenjem paketa antikoruptivnih zakona, kao što su Zakon o USKOK-u, Zakon o sprjecavanju sukoba interesa, Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, Zakon o sprjecavanju pranja novca, Zakon o zaštiti svjedoka, Zakon o zaštiti osobnih podataka, Zakon o pravu na pristup informacijama, te uvođenjem HITRO.HR servisa i primjenom projekta e-Hrvatska, učinila znatan korak u usuglašavanju naših zakonskih rješenja s rješenjima međunarodne zajednice.

Percepcija naše javnosti o raširenosti korupcije u nerazmjeru je s otkrivanjem i procesuiranjem korupcijskih kaznenih djela, te u tom smislu treba uciniti dodatne napore na normativnom i provedbenom planu.

Zbog toga su Vlada Republike Hrvatske i Hrvatski sabor od 2004. godine do sada poduzeli niz mjera i brojne izmjene zakona kojima su, usuglašavajući hrvatski pravni sustav sa pravnom stecevinom EU, a i zbog ostvarivanja ustavnog načela vladavine prava, djelovali na suzbijanju korupcije.

Projekt e-Hrvatska

Razvoj elektroničke uprave ili Projekt e-Hrvatska, uključuje jedan od koraka koji je Vlada Republike Hrvatske poduzela na tome putu. Usvajanjem Strategije i Plana provedbe programa HITRO.HR (*One Stop Shop*), u prosincu 2004. godine, Vlada Republike Hrvatske pokrenula je provedbu programa HITRO.HR, s ciljem da korisnicima usluga državne uprave omogući obavljanje javnih usluga na jednome mjestu, bez nužnog poznavanja nadležnosti i organizacijske strukture pojedinih tijela državne uprave. Taj projekt, koji je u međuvremenu realiziran u svim županijama i gradu Zagrebu, korisnicima bitno skraćuje vrijeme dobivanja različitih suglasnosti, dozvola i drugih dokumenata te eliminira izravni kontakt korisnika s nizom institucija. Provedba programa usmjerena je prema transformaciji procesa u javnoj upravi temeljenoj na upotrebi informacijsko-komunikacijske tehnologije. Time se povećava transparentnost procesa, pojednostavljuju procedure i omogućuje povezivanje podataka iz različitih izvora te i na taj način olakšava otkrivanje korupcije. Upotreba tehnologije pritom pridonosi povećanoj suradnji tijela državne vlasti, ukidajući ustaljene granice i prepreke unutar i između njih, ali i između tijela državne vlasti i građana, odnosno poslovnih subjekata.

Znacajan doprinos smanjenju korupcije informacijsko-komunikacijska tehnologija daje i u područjima upravljanja financijama i javnih nabava (e-Porezna uprava, e-Javna nabava). Važno je naglasiti da sama primjena informacijskih sustava nije dovoljna, te ona daje učinak samo kao dio sustavno provedenog antikorupcijskog programa unutar svakog sektora javne uprave. Cijeli niz projekata koje je Vlada RH implementirala u okviru Programa e-Hrvatska 2007. već sada značajno doprinose antikorupcijskim mjerama (Program HITRO.HR, e-Javna nabava, e-Riznica, e-Carinarnica, e-Porezna uprava, «Sudska praksa» Vrhovnog suda Republike Hrvatske-«SuPra», e-Zemljišne knjige, e-Katastar, e-Oglasne ploče sudova, Integrirani informacijski sustav upravljanja sudskim predmetima, e-Obrazovanje, e-Zdravstvo).

Zemljišno knjižna reforma

U tom kontekstu valja spomenuti i zemljišno knjižnu reformu, koja obuhvaća uskladenje katastarskih i zemljišnoknjižnih podataka, te stvaranje jedinstvene baze podataka na državnoj razini, dostupnih putem mreže. U međuvremenu je završen projekt e-Katastar, u sklopu kojeg je na internetu 16,5 milijuna parcela. Završetak digitalizacija zemljišnih knjiga, koja se očekuje uskoro, smanjit će mogućnost manipulacija informacijama koje su inače dostupne javnosti, te se ovakvim omogućavanjem uvida u svaku promjenu zemljišnoknjižnog stanja smanjuje mogućnost zlouporaba ovlasti službenih osoba kod rješavanja pojedinih predmeta. Ovime se također ubrzava rad na rješavanju sudskih predmeta, što će bitno smanjiti zaostatke u relativno kratkom vremenu te će prijedlozi biti rješavani promptno, u skladu sa zakonskim odredbama. To će također smanjiti mogućnost zlouporaba u vidu prekrasnog, a nezakonitog rješavanja pojedinih predmeta.

Kazneni zakon

Izmjenom Kaznenog zakona u prvoj fazi, iz srpnja 2004. godine, propisana su nova kaznena djela «primanja mita u gospodarskom poslovanju» i «davanja mita u gospodarskom poslovanju».

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, iz ožujka 2005, osigurana je potpuna i nedvojbena nadležnost Ureda za kaznena djela organiziranog kriminala i za korupcijska kaznena djela. Proširena je nadležnost Ureda na kaznena djela organiziranog kriminaliteta i korupcije koja su taksativno navedena. Izmijenjene su i dopunjene one odredbe o ovlastima USKOK-a koje se odnose na efikasniju suradnju s policijom i drugim državnim tijelima te one odredbe koje moraju osigurati vodeću ulogu Ureda pri vođenju izvida u prethodnom kaznenom postupku, te garantirati efikasniju koordinaciju svih državnih tijela u detekciji i procesuiranju korupcije i organiziranog kriminala. Proširene su i ovlasti suca da na prijedlog USKOK-a provede i druge posebne izvidne mjere (istražne tehnike) za sva korupcijska kaznena djela i kaznena djela organiziranog kriminaliteta. Do tada su posebne izvidne mjere postojale za kaznena djela organiziranog kriminaliteta te za davanje i primanje mita, ali ne i za korupcijska kaznena djela.

Takoder, značajno je spomenuti i izmjene i dopune Zakona o sprječavanju sukoba interesa, iz srpnja 2004, kao i dopunu toga Zakona, iz travnja 2005, kada je propisana obveza obavještanja o izvorima i načinu stjecanja imovine.

II. PROCJENA PROBLEMA

Korupcija se vrlo teško otkriva, a još teže dokazuje. Pogrešno je procjenu njezinih razmjera temeljiti samo na statistici, jer je broj prijavljenih i procesuiranih slučajeva zanemariv. Relevantna međunarodna istraživanja pokazuju različite razmjere korupcije u Republici Hrvatskoj.

Prema indeksu Transparency Internationala (CPI indeks), Republika Hrvatska se 1999. godine nalazila na 74. mjestu ljestvice zemalja s raširenom korupcijom. Po međunarodnim istraživanjima za 2005. godinu, Republika Hrvatska stavljena je na 70. mjesto ljestvice.

U pozitivnom mišljenju Europske komisije o kandidaturi za Europsku uniju, istaknut je problem korupcije u Republici Hrvatskoj te je dana preporuka da se nastavi s naporima u suzbijanju korupcije.

Istraživanja javnog mnijenja, i domaća i strana, reakcije javnosti, pokazuju da građani smatraju da korupcija postoji, da je raširena, da je osuduju, te da su za njeno suzbijanje potrebne odlučne mjere. Međunarodne usporedbe i ekonomske procjene rizika ulaganja nedvojbeno ukazuju da je korupcija ozbiljna prijetnja hrvatskom gospodarskom razvoju, ali i nastavku demokratizacije društva. S obzirom na to da je prisutna u različitim područjima

društvenog života, korupcija pogada veliki broj različitih društvenih skupina i nije incidentalnog nego sustavnog značenja.

Istraživanja javnog mišljenja uglavnom izdvajaju četiri područja u kojima je u Republici Hrvatskoj visoki rizik korupcije: sudstvo, zdravstvo, lokalna samouprava i političke stranke. Iako se mišljenja temelje na osobnim dojmovima građana, nije potrebno dokazivati da takvi dojmovi imaju snagu društvene činjenice, pa aktualna vlast razumije da javnost očekuje najviše mjera za suzbijanje korupcije u tim područjima društvenog života. Suzbijanje korupcije ne može se smatrati kampanjom, već trajnim zadatkom.

U ožujku 2002. godine, usvojen je Nacionalni program za borbu protiv korupcije s Akcijskim planom. Programom je, između ostalog, bio predviđen osnutak saborskog Povjerenstva za provedbu Nacionalnog programa, kojeg su trebali činiti saborski zastupnici, predstavnici civilnog društva i predstavnici javnosti. Akcijski plan je predviđao niz mjera za suzbijanje korupcije u skoro svim područjima javne uprave i gospodarstva. Nacionalni program ni Akcijski plan nisu provedeni, a saborsko Povjerenstvo nije osnovano.

Ovaj Nacionalni program razlikuje se od Programa iz 2002. godine. Dok je u prije spomenutom dokumentu naglasak bio na proglašenju političke volje, priznavanju činjenice da je korupcija ozbiljan društveni problem, ovaj Program posebno ističe odlučnost vlasti da osposobljavanjem institucija suzbija korupciju. Ranije je naglasak bio na donošenju zakona, a u ovom programu je provedba zakona od prvorazredne važnosti. Ova je vlast odlučna da se ne zaustavi na dobrim pokušajima, već da se korupcija suzbija sustavno te postane dio redovne djelatnosti.

Efikasnije i brže djelovanje tijela otkrivanja, progona i kažnjavanja nužno je, ali ne kampanjski nego stalno. Istovremeno su nužne mjere stalne prevencije i sustavnih reformi. Težište djelovanja je na prevenciji i sistemskim reformama, a represija je nužan i važan korektiv. U takvim okolnostima, efikasnije i brže djelovanje USKOK-a i drugih tijela otkrivanja, progona i kažnjavanja nužno je, ali nije dovoljno.

III. CILJEVI

Korupcija je ozbiljna opasnost za društveni, gospodarski i politički razvoj i stabilnost. Između raširenosti korupcije i sveukupnog razvitka društva postoji uzročno – posljedična povezanost. Korupcija se mora sustavnim reformama, osobito prevencijom, a zatim i represivnim djelovanjem stalno suzbijati kako bi se pridonosilo daljnjem razvitku društva. U skladu s tim, definirani su i ciljevi ovoga Nacionalnog programa i on se mora odgovorno provoditi.

Cjelovita i odgovorna provedba Nacionalnog programa ima pojedinačne ciljeve:

1. korumpirane izdvojiti i sankcionirati, kako bi se izbjegle vrlo štetne generalizacije,
2. ojačati profesionalnu etiku; državnoj i lokalnoj upravi, malom i srednjem poduzetništvu i gospodarstvu jamčiti nesmetan razvoj,
3. osigurati odgovornu javnu upravu u službi građana,
4. vratiti povjerenje građana u lokalnu i državnu vlast.

Skupni je cilj korupciju smanjiti na razinu sa koje neće biti zapreka za društveni, gospodarski i politički razvoj, a građani je neće doživljavati kao presudnu smetnju.

IV. PREVENCIJA

Vec i sama sumnja u korumpiranost političkog sustava dovodi u pitanje sve tri Ustavom utvrđene vlasti te bkalnu vlast, a rezultira raširenim mišljenjem da politika nije djelatnost za javno dobro vec za osobno dobro politicara.

Odgovorna vlast mora planirati i provoditi mjere preventivnog suzbijanja korupcije, ali, kao što je receno, ne kampanjski, vec kao stalnu djelatnost u korist društvene zajednice. Samo stalnim djelovanjem moguće je postupno i sustavno suzbijati korupciju i istovremeno reafirmirati politiku kao djelatnost za javno dobro.

1. PRAVOSUĐE

Vec obavljene reforme, a i njihov nastavak u gruntovnicama i katastrima, pokazuju dobar rezultat. Njima se rješavaju dugogodišnji problemi koje su građana imali s upisima i ostvarivanjem prava vlasništva i drugih stvarnih prava i potice stvaranje poduzetnicke klime. Stvaranjem mogućnosti brzog upisa prava i javne kontrole stanja nestali su razlozi za potkupljivanje posrednika i/ili državnih službenika u tom poslu. Taj dobar primjer treba slijediti i primijeniti kod prevencije korupcije u pravosuđu.

Nezavisnost sudbene vlasti ustavna je kategorija. Nezavisnost pretpostavlja i odgovornost. Nitko nema argumenata ni razloga generalno sumnjati u moral, poštenje i visoke kvalitete sudacke profesije. Medutim, sudbena, izvršna i zakonodavna vlast moraju se suociti s nedostatkom povjerenja građana, nedostatkom vjerodostojnosti sudstva i sumnjama građana u korumpiranost. Ne radi sumnji, vec radi povjerenja nužno je stalno djelovati na vraćanju povjerenja javnosti.

Sudstvo je opterećeno velikim brojem neriješenih predmeta i velikim brojem dugotrajnih postupaka. Sudski postupci koji traju ne godinama, nego desetljećima, snažno te s pravom i razlogom, poticu sumnje i nepovjerenje.

Ozbiljne pomake u organizaciji, koji bi dali pozitivan rezultat u kratkom vremenu nije realno očekivati. Istodobno, za povratak povjerenja javnosti u sudstvo nužni su pozitivni pomaci i u kratkom vremenu. Radi prevencije i suzbijanja korupcije, neophodno je:

1. analizirati opterećenost sudova s brojem neriješenih predmeta; neriješene predmete rasporediti s više opterećenih na manje opterećene sudove;
2. na svakom sudu utvrditi broj predmeta u kojima postupak dugo traje; odrediti prioritet rješavanja po nacelu od najdugotrajnijeg prema predmetima kraćeg trajanja, uvažavajući zakonom određen prioritet pojedinih vrsta predmeta; u svakom sudu donijeti plan rješavanja takvih predmeta i obavljati kontrolu izvršavanja tog plana;

3. analizirati dosadašnji način raspoređivanja predmeta i opterećenost sudaca u svakom sudu; utvrditi način objektivnog raspoređivanja i ravnomjernog opterećenja sudaca;
4. analizirati kadrovsko stanje u svakom sudu, poduzeti mjere prema objektivnim potrebama brzog rješavanja zaostataka i nastavka ažurnog rada;
5. propisati sucima i državnim odvjetnicima obvezu prijavljivanja imovine i načina njezinog stjecanja, propisati sigurnosnu provjeru državnih odvjetnika kao jedan od uvjeta za izbor, ali i za razvoj profesionalne karijere;
6. način rasporeda predmeta sucima te pravomoćne presude, putem Interneta i drugim pogodnim načinima, učiniti dostupnima javnosti;
7. osigurati mehanizme i pratiti primjenu kriterija propisanih Zakonom o sudovima kod imenovanja i napredovanja sudaca te po potrebi predložiti njihove izmjene ili dopune.

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, Vrhovni sud RH, Državno odvjetništvo RH

Rok: kontinuirano

1. analizirati mrežu sudova i državnih odvjetništava, utvrditi koji sudovi odnosno državna odvjetništva će se ukinuti ili spojiti, te koju vrste novih sudova treba osnovati;
2. organizirati javnosti dostupan pregled sudske prakse i kaznene politike radi njihovog ujedinjavanja, ali i predocavanja istih ili sličnih kriterija sudaca i sudova;
3. u sustavu pravnog obrazovanja ugraditi elemente odgoja u profesionalnoj etici i društvenoj odgovornosti;
4. organizirati stalno etičko obrazovanje.

Nositelj: Ministarstvo pravosuđa, Vrhovni sud RH, Državno odvjetništvo RH

Rok: 30. lipanj 2006.

2. ZDRAVSTVO

U provedbi projekta reforme zdravstva, do sada je učinjeno:

- kompjuterizirana primarna zdravstvena zaštita i započeta bolnica;
- redovito provođenje anketa o korupciji među liječenim pacijentima;
- popis uzroka liste čekanja s programom uklanjanja uzroka;

- ubrzana zamjena stare medicinske tehnologije.

Kapaciteti zdravstvenog sustava manji od potrebnih, pogoduju razvoju korupcije u zdravstvu i cine je važnim pitanjem javnog morala. Sumnju javnosti u korumpiranost, zaposlenici u zdravstvu doživljavaju kao prejudiciranje svoje krivnje, a ne kao rizik kojem su izloženi.

Korupciju u zdravstvu najbolje je suzbijati sustavnim uklanjanjem uzroka, ali to objektivno nije moguće u kratkom roku. Međutim, za suzbijanje korupcije i povratak povjerenja javnosti u zdravstvu, nužno je:

1. pripremiti projekt temeljite reforme zdravstva, s prijedlogom razvoja javnog zdravstvenog sustava i privatnog poduzetništva u zdravstvu; u prijedlogu planirati povećanje broja specijalističkih ambulanata do optimalne mreže bolnica koja uključuje i rezervu kapaciteta za predviđeno povećanje potreba;
2. pripremiti prijedlog reforme sustava zdravstvenog osiguranja, s prijedlogom razvoja javnog zdravstvenog osiguranja i privatnog poduzetništva u zdravstvenom osiguranju građana, oblika financiranja te načina dostupnosti kroz financiranje;
3. reorganizirati hitni zdravstveni sustav i primarnu zdravstvenu zaštitu;
4. analizirati zdravstveni sustav, uz redovite preventivne i represivne akcije suzbijanja činjenične (ne perceptivne) korupcije uz kvalitetnu medijsku potporu; prikazati stvarno stanje i odrediti krivce, bez uopćavanja te sve popratiti odgovarajućim zakonskim propisima i aktima;
5. analizirati bolničke kapacitete i prosječan broj potencijalnih bolesnika po krevetu u svakoj bolnici; broj bolesničkih kreveta s prosječnim brojem potencijalnih bolesnika po krevetu učiniti dostupnim javnosti na području svake bolnice;
6. analizirati broj dijagnostičkih uređaja za skupe i komplicirane preglede i pretrage – po vrstama uređaja – i broj pacijenata po svakom uređaju, u svakoj zdravstvenoj ustanovi; broj uređaja sa brojem pacijenata po uređaju učiniti dostupnim javnosti na području svake zdravstvene ustanove, vodeći računa o zaštiti podataka o pacijentima;
7. postaviti jasne kriterije za analizu dijagnostike liječenja te zdravstvene njege prema europskim standardima, uz postavljanje jasnih kriterija i utvrđivanja stručnih pogrešaka, uz uvođenje sustavnog praćenja i određivanja vrijednosti;
8. kombinacijom kronološkog dolaska i zdravstvenih mjerila, utvrditi popise čekanja na preglede i pretrage; popise čekanja, uključujući svaku promjenu, učiniti dostupnim javnosti na području svake zdravstvene ustanove;
9. kombinacijom kronološkog dolaska i zdravstvenih prioriteta, utvrditi popise čekanja kirurških zahvata; popise učiniti dostupnim javnosti na području svake bolnice;

10. akreditacijom i kategorizacijom sustava zdravstvene zaštite uz postavljanje jasnih kriterija kvalitete, omogućiti dostupnosti i pristupacnosti usluga te racionalizaciju sustava;
11. poboljšati sustav informiranosti pacijenata o mogućnostima, putem dostupnosti podataka (popisi čekanja na WEB stranicama i informativnim elektroničkim pultovima); surađivati s civilnim društvom u području informiranosti građana o mogućnostima;
12. informatizacija zdravstvenog sustava, kao preduvjet brzine prijenosa informacija sustavu i građanima, u svrhu dostupnosti informacija.

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, uz sudjelovanje Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo te strukovnih komora
Rok: 31. ožujak 2007.

3. LOKALNA SAMOUPRAVA

Istraživanja javnog mijenja pokazuju da, kada je riječ o korupciji, javnost ne pravi razliku između državne i lokalne vlasti. Kao vlast na državnoj razini, zbog njezina objektivnog položaja, javnost i lokalnu vlast doživljava mogućim velikim izvorom korupcije.

Nakon lokalnih izbora, pred očima javnosti vodila se grčevita borba za lokalnu vlast, sredstvima i načinima koji nisu politički. Takvi slučajevi vrijeđaju sve koji u politici rade za opće dobro i nekritički prenose odgovornost na sve razine vlasti i na sve stranke iako njihova odgovornost nije jednaka.

Nepovjerenje i sumnja u ispravnost lokalne vlasti imaju slične uzroke kao i na drugim razinama, no mjere, kratkoročne i dugoročne, moraju biti različite. Radi toga je potrebno:

1. osigurati nadzor nad zakonitošću rada lokalnih službi;
2. pojačati mjere za stvaranje posebnih, lokalnim sredinama primjerenih, načina za sprječavanje i otkrivanje korupcije;
3. promijeniti, usavršiti i unaprijediti model i izvršenje zakona o izborima za tijela lokalne samouprave;
4. ojačati samostalnost i odgovornost lokalnih jedinica u procesu decentralizacije.

Nositelj: Središnji državni ured za upravu
Rok: Kontinuirano

5. pojačati nadzor korištenja lokalnih sredstava;
6. predložiti potrebne promjene za povećanje transparentnosti donošenja, a naročito trošenja proračuna jedinica lokalne samouprave.

Nositelj: Središnji državni ured za upravu, Ministarstvo financija i Državni ured za reviziju
Rok: 30. rujna 2006.

Sprjecavanju korupcije na lokalnoj razini pridonijet ce i izmjene izbornog zakonodavstva, od kojih treba istaknuti Zakon o neposrednom izboru župana, gradonacelnika, gradonacelnika Grada Zagreba i općinskih nacelnika.

4. POLITIKA I JAVNA UPRAVA

Javnost izjednacava „politiku“ s djelovanjem politickih stranaka. Medutim, politika je svako obavljanje javne vlasti.

Politicku volju i odlucnost za suzbijanje korupcije vlast najbolje pokazuje namjerom da korupciju odlucno suzbija u politici i vlasti.

4.1. Politicke stranke

Nejasno i neprecizno utvrđene obveze u kontroli financiranja politickih stranaka mogu biti jedan od nacina moguće korupcije u politici. Pitanje anonimnih donacija i donatora treba regulirati sukladno s Europskom praksom.

To treba regulirati donošenjem posebnog Zakona o financiranju politickih stranaka, kojim ce se propisati moguci izvori financiranja politickih stranaka i pobliže odrediti dozvoljena sredstva. Zakon ce se koncipirati na taj nacin da ce se u njega ugraditi najbolja praksa zemalja EU.

Kad je financiranje politickih stranaka precizno uredeno te financijski izvještaji dostupni javnosti, smanjuje se mogućnost korupcije.

Nositelj: Središnji državni ured za upravu
Rok: 30. rujan 2006.

4.2. Sprjecavanje sukoba interesa

Dosadašnje iskustvo s donošenjem i primjenom, posebno s izmjenama i dopunama Zakona o sprjecavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti, nije dovoljno doprinijelo jacanju povjerenja u tijela javne vlasti.

Izmjenama tog Zakona treba izbjeći politizaciju rada Povjerenstva za sprjecavanja sukoba interesa i otkloniti bilo kakvu sumnju javnosti u poštenje politike i vlasti, mogućnost prebacivanja krivnje s jednih na druge i izjednacavanje svih u korumpiranom djelovanju.

Zbog toga:

1. Treba analizirati postojeci zakon koji propisuje postupak prijavljivanja imovine državnih dužnosnika, te uključiti dužnosnike lokalne uprave i samouprave, uključujući i obvezu prijavljivanja nacina na koji je imovina stecena.

2. Potrebno je osigurati striktno provođenje Zakona, uz pooštrenje sankcija dosadašnjeg Zakona, te propisati detaljne postupovne odredbe za postupak utvrđivanja odgovornosti i izricanja sankcija.
3. Povjerenstvo ne smije zamijeniti pravosudna tijela, pa mu treba propisati obvezu predlaganja političke odgovornosti, uključujući predlaganje opoziva državnih ili lokalnih dužnosnika, onih za koje utvrdi da su u sukobu interesa, a ako postoje opravdani razlozi za sumnju u počinjenje kaznenog djela korupcije valja postupiti prema postojećoj zakonskoj obvezi.

Osiguranjem dosljedne provedbe Zakona neće biti moguće prebacivanje krivnje i znat će se tko je odgovoran i kažnjen te se tako izmijeniti uvjerenje javnosti o jednakoj krivnji svih obnašatelja vlasti.

Nositelj: Povjerenstvo za sprječavanje sukoba interesa
Rok: 30. lipanj 2006.

4.3. Državna uprava i javne službe

Sustav državne i javne uprave je, u nekim svojim dijelovima, još uvijek slabo prilagodljiv, birokratiziran, često opstruktivan i zatvoren unutar svojih interesa. Javna uprava i građani su često međusobno suprotstavljeni, umjesto da uprava bude pristupačan i otvoren javni servis na usluzi građanima. Ovakvo stanje stalno stvara nove rizike za korupciju. Da bi ostvarili svoja prava, građani nerijetko smatraju da moraju potkupljivati službenike i placati im za obavljanje poslova, za koje ih već plaća država kao njihov poslodavac.

Izbor kadrova u upravi još uvijek se dovoljno ne temelji na objektivnim mjerilima sposobnosti. Dio službenika ne doživljava javnu upravu kao poziv i karijeru pa ne brine o profesionalnoj etici.

Centralizacija javne uprave koncentrira vlast, umanjuje odgovornost, zatvara upravu, distancira je od građana i stvara dojam monopola vlasti. Decentralizacijom, bolje rečeno punom primjenom načela supsidijarnosti, povećava se politička odgovornost, preglednost odlučivanja i djelovanja uprave, s jedne strane. S druge strane, decentralizacija smanjuje mogućnost središnjeg nadzora radi zaštite zakonitosti, nadzora financijskog poslovanja i zaštite prava građana. Omjer centraliziranih i decentraliziranih poslova utvrđenih zakonom treba biti optimalan u odnosu na dostignuti razvitak i razinu organiziranosti Uprave javnih službi. Taj se omjer treba postupno mijenjati u korist decentralizacije.

Za povećanje preglednosti djelovanja i otvaranje javne uprave prema javnosti nije potrebno mijenjati samo zakone. Zapravo, treba mijenjati svijest i odgovornost onih koji djeluju u javnoj upravi, a čije je ponašanje u suprotnosti s ustavnim i zakonskim obvezama.

Zbog toga je nužno provesti sljedeće mjere:

1. uz poštivanje preporuka struke, potrebno je podzakonskim aktima propisati objektivna mjerila sposobnosti, stručne spreme, znanja i iskustva na kojima se mora temeljiti

- selekcija kadrova; tako će zaposlenici javnu upravu doživljavati kao poziv i mogućnost razvoja karijere;
2. sustavno uskladivati politiku izbora, napredovanja, permanentnog obrazovanja, ocjenjivanja i nagrađivanja službenika; sve to mora biti znatno bolje kako bi uprava mogla doći do kvalitetnih kadrova;
 3. obvezno izreći mjeru udaljenja iz službe državnog službenika protiv kojeg je pokrenut kazneni postupak radi korupcije;
 4. pripremiti etički kodeks kojim treba propisati etičke standarde obnašanja javnih dužnosti i sustavno raditi na razvoju profesionalne etike u javnoj upravi;
 5. u Središnjem državnom uredu za upravu treba osnovati ustrojstvenu jedinicu za primjenu etičkih principa u javnoj upravi te potaknuti programe etičke edukacije;
 6. obavljati stalni upravni i inspekcijski nadzor u državnoj i lokalnoj javnoj upravi; organizirati i provoditi stručne seminare upravljačkih kadrova s ciljem podučavanja o preglednosti rada i o otvaranju uprave prema javnosti;
 7. sustavno pratiti rješavanje u upravnim stvarima, i po upravnim područjima i upravi u cjelini;
 8. sustavno osiguravati veće plaće i bolje radne uvjete u javnoj upravi.

Predviđene mjere treba provoditi u svim tijelima javne uprave. Navedenom će pridonijeti i Zakon o državnim službenicima koji je stupio na snagu 1. siječnja 2006. godine, a koji propisuje donošenje brojnih podzakonskih akata, te Etički kodeks, kojima će se urediti veći broj naprijed istaknutih pitanja.

Nositelj: Središnji državni ured za upravu
Rok: Kontinuirano

4.3.1. Pravo na pristup informacijama

Neki državni i lokalni dužnosnici, državna i lokalna javna uprava još uvijek su inertni i zatvoreni za javnost. Javnosti i dalje smatra da su dužnosnici i uprava sami sebi svrhom te sumnja da joj se uskracuju informacije kako se ne bi razotkrila djela korupcije.

Iz Izvješća o provedbi Zakona o pravu na pristup informacija za 2005. godinu, tijela javne vlasti primila su 4499 zahtjeva za ostvarivanje prava na pristup informacijama, za razliku od protekle godine kada je primljeno oko 19 500 zahtjeva, a razlog ovako velikog pada zahtjeva je dostupnost informacija na internetu.

Radi ovako velikog broja zahtjeva, neophodno je omogućiti dosljednu primjenu i provođenje Zakona o pravu na pristup informacijama, kako bi se u potpunosti onemogućila zlouporaba zakonski predviđene mogućnosti uskracivanja prava na pristup informacijama od strane tijela javne vlasti.

Nositelj: Središnji državni ured za upravu
Rok: 30. rujna 2006.

4.3.2 Primopredaja vlasti

Prijeizborna atmosfera, prijeizborne najave i dosadašnja praksa postizbornih kadrovskih promjena snažno utjecu na rad državnih i lokalnih javnih službi. Cinom koji zaslužuje najveću osudu, javnost smatra politicko svrstavanje rukovoditelja i zaposlenika u javnim službama, a narocito prelaženje iz jedne u drugu politicku opciju. Takvo „cuvanje“ radnih mjesta javnost opravdano ocjenjuje politickom korupcijom. Javna uprava time gubi ugled, a unutar sebe zatire profesionalnost i eticnost.

Po uzoru na zemlje razvijene demokracije;

1. potrebno je izmijeniti Zakon o postupku primopredaje vlasti, kojim je propisan postupak samo za nacionalnu razinu, i dopuniti ga za lokalnu razinu;
2. nužno je zabraniti i sankcionirati svaki postizborni pokušaj kadrovskih promjena motiviran politickim revanšizmom; takoder je nužno precizno odrediti na kojim se dužnostima u državnoj i lokalnoj javnoj upravi obavljaju kadrovske promjene radi prijenosa vlasti.

Nositelj: Središnji državni ured za upravu

Rok: 30. lipanj 2006.

4.4. Informacijsko-komunikacijska tehnologija u javnoj upravi

Informacijsko-komunikacijska tehnologija (ICT) uvodi transparentnost u procese u javnoj upravi, omogućuje automatizaciju i reinženjering poslovnih procesa (program HITRO.HR), omogućuje ucinkovit nadzor i kontrolu postupaka putem upravljackih informacijskih sustava, olakšava pristup do informacija cjelokupnoj javnosti te pojednostavljuje pracenje žalbenih postupaka. To onemogućava odlaganje provedbe postupaka, uklanja voluntarizam i arbitrarnost u njihovoj provedbi te smanjuje broj pogrešaka. Takoder se smanjuje potreba za osobnim kontaktom sa službenicima koji provode postupak, a s druge strane izgrađuje se povjerenje u javnu upravu (e-Pravosude, e-Zdravstvo, e-Obrazovanje).

Informacijski sustavi nadalje olakšavaju otkrivanje i istraživanje korupcije te povećavaju odgovornost službenika i podižu kvalitetu upravnih postupaka. Javna dostupnost informacija pomaže izgradnju povjerenja u institucije i olakšava pracenje postupaka.

5. GOSPODARSTVO

5.1. Sloboda tržišnog natjecanja

Sloboda tržišnog natjecanja uvjet je gospodarskog rasta i razvoja. Potrebno je smanjivati mogućnosti države da diskrecijskim odlukama ograničava slobodu tržišnog natjecanja. Osobe koje donose diskrecijske odluke izložene su rizicima korupcije. Zbog toga

je Vlada RH donijela novi Zakon o potporama kojim su bitno ojacale ovlasti nezavisnog regulatora, Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, te Vlada RH više ne može bez odobrenja Agencije donijeti odluku o otpisu duga te odobravati državne potpore. Kako bi Agencija u potpunosti ostvarivala ovlasti koje je dobila ovim zakonom, potrebno ju je institucionalno ojacati.

Sloboda tržišnog natjecanja – poduzetnicka i tržišna sloboda kao uvjet gospodarskog rasta i razvoja zašticene su Ustavom Republike Hrvatske. Prihvatajući europske standarde na području slobode tržišnog natjecanja i zabrane zlouporabe monopolskog položaja, za pojedina područja gospodarskog djelovanja osnovana su regulatorna tijela kojima je svrha da na objektivan, razvidan i nepristran način utjecu na uspostavljanje učinkovitog tržišta i tržišnog natjecanja.

Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti osnovana je Hrvatska energetska regulatorna agencija, Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, osnovana je istoimena agencija, a izmjenama i dopunama Zakona o telekomunikacijama (Narodne novine, 70/05) jasnije su definirane ovlasti Hrvatske agencije za telekomunikacije, upravo propisivanjem sustavne suradnje s Agencijom za zaštitu tržišnog natjecanja, u slučajevima sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja.

Predlaganje mjere

S obzirom na to da se radi o relativno novim institucijama u pravnom sustavu Republike Hrvatske, ustanovljenim u svrhu zaštite slobode tržišnog natjecanja, potrebno je sustavno pratiti njihov rad, radi što učinkovitije primjene relevantnih zakona i njihovih mogućih izmjena u slučaju nedorečenosti ili neprovedivosti, ne utjecuci na samostalnost i neovisnost tih tijela.

Problem koji se javlja u radu regulatornih tijela je definiranje njihove pravne osobnosti u pravnom sustavu Republike Hrvatske. Sva postojeća i novoosnovana regulatorna tijela su ili pravne osobe sui generis ili pravne osobe s javnim ovlastima koje u svom radu primjenjuju Zakon o općem upravnom postupku. Primjena Zakona o općem upravnom postupku predviđa mogućnost podnošenja izvanrednih pravnih lijekova.

U nedostatku nadležnog tijela za preispitavanje odluka pravnih osoba s javnim ovlastima, Zakon propisuje postupanje Vlada Republike Hrvatske kao nadležnog tijela za odlučivanje o izvanrednim pravnim lijekovima. Time se postavlja pitanje neovisnosti rada regulatornih tijela i mogućnosti utjecaja Vlade RH na odluke regulatornih tijela.

Stoga je potrebno analizirati položaj i način odlučivanja regulatornih tijela i pristupiti donošenju propisa kojima bi se na jedinstven način osigurala pravna zaštita strankama u postupku regulatornih tijela, s jedne strane osiguravajući neovisnost i nepristranost u odlučivanju regulatornih tijela s druge strane.

Prepoznat je kao problem i izuzetno veliki broj propisa za koje se ne zna imaju li razloga biti na snazi, a mnogi od njih su u međusobnoj koliziji, zatim veliki broj tih propisa sadrži diskrecijske ovlasti tijela koje donose odluke što otvara mogućnost korupcije kako zbog teškog snalaženja u mnogobrojnim propisima, tako i zbog postojećih diskrecijskih ovlasti. Zbog toga, nakon temeljite analize treba provesti deregulaciju.

5.2. Privatizacija

1. Analizirati stanje privatizacije državnog portfelja i predložiti program i plan nastavka privatizacije. Jasno odrediti što se ne smije, što se može i do koje razine udjela, a što se mora i u kojim rokovima privatizirati, te osigurati učinkovitu i ubranu provedbu plana i programa privatizacije

Nositelji: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Hrvatski fond za privatizaciju

Rok: 30. lipanj 2006.

2. Analizirati ulogu države u operativnom vodenju trgovačkih društava u vlasništvu države; predložiti mjere i način postupnog povlacenja države i prepuštanja operativnog vodenja upravama i menadžmentu trgovačkih društava

Nositelji: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Rok: 30. rujanj 2006.

3. Osigurati da država kao vlasnik, u nadzornim odborima bude predstavljena primjereno, u svrhu zaštite općeg interesa, a usporedno s procesom privatizacije smanjivat će se broj predstavnika države

Nositelji: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Rok: 30. rujanj 2006.

5.3. Javne nabave

1. Poslovi u kojima je država partner – javne nabave, dodjele koncesija i dr. – moraju biti podvrgnuti strogim pravilima, ali i nadzoru provedbe pravila.
Usvojen je Registar o koncesijama i donijet će se Zakon o koncesijama do 30. lipnja 2006. godine

Nositelji: Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave i Ured za javnu nabavu

Rok: 30. rujanj 2006.

2. Analizirati sustav javnih nabava i njegove slabosti u odnosu na rizike korupcije; naročito analizirati postupke odabira ponudaca na javnim natjecajima i sklapanja poslova nakon natjecaja; prilikom izrade novog Zakona o javnoj nabavi voditi računa da se ograniče mogućnosti obveznika primjene Zakona o javnoj nabavi da izbjegava javne, poštene i transparentne natjecaje te suziti mogućnost direktnih pogodbi

Nositelji: Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave i Ured za javnu nabavu

Rok: 30. rujanj 2006.

3. Predložiti mjere institucionalnog jačanja unutarnje kontrole na državnoj i lokalnim razinama; razmotriti mogućnost da u radu tih ureda, kao vanjski članovi, sudjeluju predstavnici civilnog društva (kontrola javnosti)

Nositelji: Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave i Ured za javnu nabavu

Rok: 30. rujan 2006.

4. Izraditi Strategiju upravljanja Državnom riznicom te u skladu s tim izmijeniti i dopuniti Zakon o državnom proračunu i Zakon o izvršenju državnog proračuna, kako bi se unaprijedili procesi planiranja, izvršavanja, te kontrole i procjena izvršavanja državnog proračuna

Nositelj: Ministarstvo financija

Rok: 30. lipanj 2007.

5. Izvršiti sve pripreme i započeti s uvođenjem sustava elektroničke javne nabave u svrhu značajnog povećanja učinkovitosti i transparentnosti sustava javne nabave

Nositelj: Ured za javne nabave, Komisija za kontrolu javnih nabava, Središnji državnog ureda za e- Hrvatsku

Rok: ožujak, 2007.

6. ZNANOST, OBRAZOVANJE I ŠPORT

Glavno i zajedničko obilježje problema sprječavanja korupcije na području obrazovanja i znanosti je dugogodišnja materijalna stagnacija tih područja društva i su svezi s time izostanak materijalne motivacije zaposlenih, negativna društvena valorizacija posla koji se u ovom području obavljaju i osoba koje to obavljaju. Osim mjera koje su određene Planom razvoja sustava odgoja i obrazovanja 2005. g. – 2010. g. i buduće strategije razvoja znanosti i tehnologije, koji za cilj ima podizanje ukupne učinkovitosti sustava, potrebno je navesti i druge mjere, specifične za svako od navedenih područja. Stoga, moguću korupciju u ovom resoru najbolje je suzbijati sustavnim pristupom financiranja javnih potreba u znanosti, obrazovanju i športu te edukacijom koja treba utjecati i na područje korupcije.

6.1. Znanost i tehnologija

Sprječavanje korupcije u znanosti razumijeva nadzor nad provođenjem natjecaja i praćenjem realizacije znanstvenih programa i projekata koje financira Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa. Navedeno se osigurava na sljedeći način:

1. imenovanje članova prosudbenih skupina (koja broje 3-6 članova po skupini) je tajno i imenovani članovi ne smiju javnosti otkriti svoja imena;
2. pri imenovanju recenzenata moraju biti nazočni svi članovi prosudbene skupine i odabir recenzenata mora biti potvrđen jednoglasno;
3. imena recenzenata projekata su tajna, a imenuju se najmanje dva recenzenta za svaki projekt i to u pravilu jedan domaći (RH) i jedan inozemni;

4. ako se dvije recenzije projekta bitno razlikuju u ocjeni vrsnoce sadržaja, prosudbena skupina može i ima mogućnost imenovati dodatne recenzente;
5. prijava projekata, raspodjela projekata prosudbenim skupinama, odabir recenzenata u prosudbenim skupinama, recenzija projekata i programa, slaganje lista projekata i programa po bodovima uspješnosti, obavljaju se isključivo elektroničkim sustavom, čime je mogućnost neovlaštenog pristupa informacijama gotovo u potpunosti isključena;

Država treba poticati primjenjiva istraživanja, tehnološke inovacije i potencijalno komercijalno atraktivne tehnološke projekte. Uvjet racionalnog korištenja sredstava osiguranih za te namjene jest potpuna transparentnost dodjeljivanja sredstava, otvorena i kritička rasprava o prioritetima te puna odgovornost za poštivanje pravila postupka, zaštitu interesa društva, kao i zaštitu intelektualnog vlasništva. Objektivnost u financiranju takvih projekata koji promiču inovacije i nova znanja, nužna je ne samo radi trošenja sredstava državnog proračuna predviđenog za znanost i tehnologiju, već i zbog zaštite slobode tržišnog natjecanja.

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Rok: 30. lipanj 2006.

6.2. Predškolski odgoj, osnovno i srednje obrazovanje

Materijalni položaj predškolskog odgoja te osnovnog i srednjeg školstva pretpostavljaju objektivnu okolnost koja u prvi plan stavlja nužnost vraćanja dostojanstva i vrijednosti odgojiteljima, učiteljima i nastavnicima za provođenje mjera profesionalne etike. Odgojni zadaci škole znače i to da se posljedice propusta u odgojnim sadržajima osjećaju tek kasnije i posredno, kada su nepopravljive. Dječji vrtić i škola koji kod djece razvijaju moralne i društvene vrijednosti imaju izuzetnu ulogu u sprječavanju korupcije i odgoju društva protiv korupcije, pa tim sadržajima treba dati odgovarajući prioritet. Unutar novog nastavnog plana i programa obrazovanja treba u predmet „Etika“ implementirati podučavanje učenika o korupciji kao društvenom zlu.

Poslovanje škola i donošenje odluka, odgovornost prema lokalnoj zajednici i društvu u cjelini, odgovornost u trošenju sredstava, upućuju na to da je u vodenju ustanova potrebna suradnja sa zajednicom i roditeljima, puna odgovornost i transparentnost u korištenju sredstava. Uvođenjem centraliziranog sustava u upravljanju standardiziranim skupovima podataka, omogućuje se ažuriranje osnovnih podataka u vezi s djelatnicima i korištenjem financijskih sredstava školskih ustanova. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa treba intenzivirati napore u primjeni prosvjetno – inspeksijskog nadzora u školama i revizijama materijalnog poslovanja škola, te zbog implementacije decentralizacije u školstvu, tražiti odgovornost u upravljanju predškolskim ustanovama i školama od osnivača. Zadatak je Ministarstva obrazovanja, znanosti i športa podići kvalitetu uvjeta rada prosvjetne inspekcije u svrhu poboljšanja njegove učinkovitosti.

Donošenjem mreže škola te implementacijom vanjskog vrednovanja učenika i škola, doprinijet će daljnjem razvoju transparentnosti financiranja sustava i stručnog rada u njemu.

Obrazovanje je i područje tržišnog nadmetanja. U novom Nacrtu prijedloga Zakona o udžbenicima bit će regulirano sprječavanje sukoba interesa unutar relevantnog tijela koje odobrava uporabu udžbenika.

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
Rok: 30. lipanj 2006.

6.3. Visoko obrazovanje

Visoko obrazovanje, područje je s visokim rizikom za korupciju. To se primarno odnosi na pokušaje da se potvrde o obrazovanju, diplome i ispiti kupuju novcem ili stjecu na druge nedozvoljene načine.

Upisi na visokoškolske institucije trebaju biti objektivni i transparentni, temeljeni na nepristranoj ocjeni sposobnosti kandidata i transparentni, otvoreni prema nadzoru javnosti. Da bi se to postiglo, potrebna je kontrola nad postupcima upisa i to, kako učinkovitim upravnim nadzorom, tako i tehničkim pripremama upisa koje moraju jamčiti objektivnost. Uvođenje državne mature bitan je korak ka rješavanju ovoga problema.

Mehanizmi zaštite prava studenata, kako oni koje predviđa zakon, tako i akti sveučilišta, mjera su prevencije. Djelovanje studentskog pravobranitelja, aktivnosti udruga i predstavnika studenata, jamce zaštitu prava objektivno slabije strane u procesu studiranja.

Pogubna je praksa snižavanja kriterija ispitivanja radi osobnih utjecaja, veza ili podmicivanjem. Bez obzira na razmjere tog problema, čak i ako se radi o izoliranim incidentima, a ne raširenoj praksi, treba inzistirati na mogućnosti žalbe, na otvorenosti i javnosti ispita te tehničkim mjerama zaštite objektivnosti (dokumentiranje rezultata, anonimnost).

Autonomija sveučilišta razumijeva odgovornost i visoke etičke kriterije ponašanja nastavnika. Stoga je Hrvatski sabor, na prijedlog Vlade RH, osnovao Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju.

Zadaca je ovog neovisnog parlamentarnog tijela promicanje etičkih načela i vrijednosti u znanosti i visokom obrazovanju, u poslovnim odnosima i u odnosima s javnošću te u primjeni suvremenih tehnologija i u zaštiti okoliša. Odbor donosi etički kodeks kojim utvrđuje etička načela u visokom obrazovanju, znanstvenom radu, objavljivanju rezultata, odnosima među znanstvenicima, nastavnicima i drugim sudionicima u znanstvenom i obrazovnom procesu, postupcima i radnjama vezanim za tržišno natjecanje, te odnosu prema javnosti i sredstvima javnog priopćavanja. Sveučilišta i njihove sastavnice mogu osnovati svoja etička povjerenstva te donijeti svoje etičke kodekse.

Sve ove aktivnosti treba poticati u okvirima nadležnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
Rok: 30. lipanj 2006.

6.4. Šport

Profesionalni šport u očima javnosti opterećen je brojnim slučajevima korupcije.

U novom Nacrtu prijedloga Zakona o športu predviđeno je uvođenje športskih dioničkih društava za profesionalne športske klubove, što će omogućiti transparentnije poslovanje profesionalnih športskih klubova. Isto tako ugrađene su norme o sprječavanju sukoba interesa svih sudionika u sustavu športskog natjecanja. Ministarstvo će u okviru svojih nadležnosti razviti politiku čistih racuna i strogog poštivanja zakona, istodobno poticati sve športske saveze i cjelokupnu športsku zajednicu na jedinstven pristup oko svih pitanja.

Takoder, kroz nacionalnu strategiju športa žele se uvesti jasni kriteriji za dodjelu javnih sredstava sustavu športa. Osobito treba razviti inspekcijski nadzor i kontrolu nad poslovanjem klubova u sustavu natjecanja.

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
Rok: 30. lipanj 2006.

V. OTKRIVANJE I KAŽNJAVANJE

Sustavnim reformama područja najvećih rizika korupcije te stalnim mjerama prevencije potrebna je potpora dobro organiziranih i efikasnih tijela otkrivanja, procesuiranja i kažnjavanja korupcije. Zbog toga je potrebno sljedeće:

1. temeljito analizirati organizaciju, djelokrug rada, opremu, kadrovske i materijalne potrebe USKOK-a, te predložiti mjere poboljšanja za njegovo djelovanje;
2. potrebno je s većom pozornošću ustrajati na otkrivanju i progonu korupcije na svim razinama, osobito one kojima se utječe na ključne gospodarske odluke i zakonodavstvo te zlorabi položaj i utjecaj;

Nositelj: Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo RH
Rok: kontinuirano

3. poboljšati organizaciju MUP-a – unutar postojećih ustrojstvenih jedinica ili osnivanjem novih u Ravnateljstvu policije, Upravi kriminalističke policije kao i u policijskim upravama po županijama, radi jačanja kadrovskih i institucionalnih okvira za borbu protiv korupcije, ali i interne korupcije unutar MUP-a, ovisno o procjenama veličine problema;

Nositelj: Ministarstvo unutarnjih poslova
Rok: 30. lipanj 2006.

4. organizirati i provesti stručno osposobljavanje policijskih istražitelja, državnih odvjetnika i sudaca za poslove otkrivanja, dokazivanja i sudjenja počinitelja korupcijskih kaznenih djela;

Nositelj: Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, Državno odvjetništvo RH, Vrhovni sud RH
Rok: Kontinuirano

5. analizirati visine propisanih kazni za korupcijska kaznena djela, predložiti promjene uključujući i propisivanje zaštitne mjere oduzimanja imovine stecene kaznenim djelima korupcije i organiziranog kriminala, uz prošireno oduzimanje imovinske koristi.

Nositelj: Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo RH, Vrhovni sud RH
Rok: 30. rujan 2006.

VI. MEĐUNARODNA SURADNJA

Korupcija nije samo hrvatski nego i međunarodni i globalni problem. Radi povećanja vjerodostojnosti vlasti i konkurentnosti našega gospodarstva, važno je i korisno sudjelovati u međunarodnim i regionalnim institucijama za suzbijanje korupcije, aktivno djelovati u suradnji institucija i drugih organizacija. Radi toga je potrebno:

1. koordinirati primjenu konvencija Vijeća Europe protiv korupcije, UN-ove konvencije protiv korupcije, te aktivno djelovati u europskim i regionalnim institucijama – Pakt o stabilnosti, GRECO, SPAI, SPOC, PACO i analizirati problem korupcije u procesu europskih integriranja;

Nositelj: Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova
Rok: Kontinuirano

2. surađivati s Interpolom i Europolom, te susjednim i drugim državama u regiji i Europi, u suzbijanju korupcije, tražiti međunarodnu stručnu i tehničku pomoć u osposobljavanju kadrova;

Nositelj: Ministarstvo unutarnjih poslova
Rok: Kontinuirano

3. analizirati organizaciju i dosadašnji rad USKOK-ovog Odjela za međunarodnu suradnju, predložiti mjere poboljšanja međunarodne suradnje na poslovima suzbijanja korupcije, tražiti međunarodnu stručnu i tehničku pomoć u osposobljavanju osoblja;

Nositelj: Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo RH
Rok: 30.lipanj 2006.

4. analizirati međunarodnu pravnu pomoć, postupke izručenja i suradnje u suzbijanju međunarodnog organiziranog kriminala s elementima korupcije;

Nositelj: Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo RH, Vrhovni sud RH
Rok: 30.lipanj 2006.

VII. JAVNO DJELOVANJE

Ovaj Nacionalni program uvažava mišljenje javnosti o razmjerima korupcije u Republici Hrvatskoj. Sprječavanje korupcije i borba protiv nje pretpostavlja potporu građana i niz mjera edukacije i podizanja svijesti o njenim štetnim posljedicama. Samo tako se može postići uvjerenje javnosti da je politika djelatnost za javno dobro i potaknuti javnost na zajedničko djelovanje s vlašću. Radi toga se predlaže:

1. organizirati i provoditi promotivne medijske kampanje za predstavljanje Nacionalnog programa suzbijanja korupcije;

Nositelj: Ministarstvo pravosuđa

Rok: 30. lipanj 2006.

2. uspostaviti zbirku članaka, audiozapisa i videozapisa koji obrađuju problem korupcije i učiniti je dostupnom svim medijima;

Nositelj: Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo RH

Rok: 30. lipanj 2006.

3. organizirati okrugle stolove, druge forme i načine educiranja novinara i civilnog društva o problemu korupcije i načinima njenog otkrivanja;

Nositelj: Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo RH, Ured za udruge Vlade RH.

Rok: 30. lipanj 2006.

4. potrebno je poticati rad nevladinih udruga i organizacija civilnog društva koje se bave problemom korupcije i poticati njihovu suradnju s državnim tijelima;

Nositelj: Ured za udruge Vlade RH, Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo RH, USKOK

Rok: Kontinuirano

5. pokrenuti informativnu kampanju o štetnosti korupcije putem dnevnih novina i dijeljenjem letaka u tijelima državne uprave, sudovima i državnim poduzecima;

Nositelj: Ured za udruge Vlade RH, Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo RH

Rok: 31. listopada 2006.

6. ustrajno i stalno upozoravati javnost na štetnost korupcije;

Nositelj: Ministarstvo pravosuđa

Rok: 30. lipanj 2006.

7. organizirati i sustavno provoditi istraživanja javnog mišljenja o korupciji;

Nositelj: Ministarstvo pravosuđa

Rok: Kontinuirano

8. organizirati i sustavno provoditi edukaciju učenika i studenata o štetnosti korupcije;

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Rok: Kontinuirano

9. u suradnji s udrugama gospodarstvenika, promovirati etičke norme u poslovanju.

Nositelj: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Rok: Kontinuirano

VIII. PROVEDBA PROGRAMA

Politicka volja i odlucnost vlasti presudne su za suzbijanje korupcije. Izradom i usvajanjem nacionalnog programa, Vlada Republike Hrvatske pokazuje nedvojbenu politicku volju.

Po svojoj prirodi, korupcija je problem kojim se mogu i moraju baviti izvršna i sudbena vlast pa je obveza provedbe Nacionalnog programa na Vladi Republike Hrvatske.

Ozbiljno, odgovorno i temeljito analiziran je problem korupcije. Kada se koristi izraz analiza kod određenja zadataka i rokova, ne odgoda se nužna i odlucna akcija, vec se ona ostvaruje ukljucivanjem struke, znanosti i javnosti. Slijedom toga Vlada Republike Hrvatske je odlucna u namjeri da do kraja ovog mandata problem korupcije svede na razinu na kojoj ona nece biti zapreka društvenom, gospodarskom i politickom razvoju, a gradani je nece doživljavati kao presudnu smetnju svojih sloboda, prava i interesa.

To je razlog više da Vlada Republike Hrvatske predloži:

1. osnivanje Nacionalnog vijeca za pracenje provedbe Nacionalnog programa suzbijanja korupcije, kojeg trebaju ciniti zastupnici, predstavnici poslodavaca, predstavnici sindikata, predstavnici nevladinih udruga koje se bave problemom korupcije, predstavnici akademske zajednice, strucnjaci i predstavnici medija;
2. predsjednik Nacionalnog vijeca treba biti iz redova oporbe;
3. vijece nadzire provedbu ovog Programa, predlaže mjere za njegovo izvršenje. Ono nece obavljati poslove iz nadležnosti Vladinih tijela i institucija, nece operativno djelovati, nego ce ocjenjivati nacine i rezultate provedbe ovog Nacionalnog programa.